

NOVACLET

L

ISTOSP
DOBA
MIZA
SLOVENE
SKO MIA
DINO

LETNIK XXXII

1930/31,

ŠT. 5.

Vsebina petega zvezka.

	Stran
1. Mladi sportniki. Risba	113
2. Dr. Pavel Brežnik: Ki-ri ki-ki (Starofrancoska pravljica)	114
3. O pomaranči	116
4. Drobne reči iz pomarančne kože	117
5. Andrej Rapè: Sile. Pesem	117
6. E. Gangl: Zlato mesto. Povest. (Konec)	118
7. Zvončkarji, smuk, smuk!	121
8. J. M. Veselinović — dr. M. Rupel: Stanka sprejmo med hajduke	122
9. „Hrošček“ — vsevedež. (Ruska pravljica)	124
10. Hišice za krmljenje ptic	126
11. Manfred Klyber — A. Sovrè: Veliki trenotek	128
12. Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke „Kaške“.) Iz poljščine prevaja dr. Rudolf Molè, ilustrira Mirko Šubic	129
13. Kruh pri raznih narodih	132
14. Marijana Željeznova-Kokaljeva: Dušanove igračke. Pesemce	133
15. Šaljiva vprašanja	133
16. Razvedrilo se!	134
17. Kotiček gospoda Doropoljskega	136
18. Iz mladih peres. (Prispevki „Zvončkarjev“.)	Tretja stran ovitka.
19. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka

Pokažite in priporočite „Zvonček“ svojim znancem! Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo vsebina našega lista.

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 750 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin v Ljubljani. — Izdaja Konzorcij »Zvončka« (Dr. Tone Jamar). — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

LIST · S · PODOBAMI · ZA · SLOVENSKO · MLADINO

Štev. 5.—XXXII.

Januar 1931.

Dr. PAVEL BREŽNIK:

Ki-ri ki-ki.

(Starofrancoska pravljica.)

Nekoč je živel v neki kraljevini siromašen mlinar, ki je imel jako lepo hčerko. Bila pa je poleg tega tudi prav spretna in pametna.

Mlinar je bil nanjo tako ponosen, da je nekega dne dejal kralju, da njegova hčerka prede zlato, ako dene slame v svoj kolovrat. Ta kralj pa je bil silno lakomen. Ko se mu je mlinar tako bahal, je dal svojim vojakom takoj povelje, naj mu privedejo lepo mlinarjevo hčerko. Zaprli so jo v sobo, ki se je v njej nahajal velik kup slame. Kralj je stopil vanjo, velel prinesiti kolovrat in dejal dekletu:

— Moraš mi spresti vso to slamo in jo izpremeniti v zlato do jutri zjutraj, sicer ne boš doživela večera.

Zaman mu je dekle zatrjevalo, da nikakor ne more tega storiti. Kralj jo je zaklenil v sobo in jo pustil samo. Sedla je pred kolovrat in začela bridko plakati. Nenadoma se odpro vrata in čuden, majhen možicelj priskaklja ter ji reče:

— Dober dan, ljuba deklica. Zakaj pa plakaš?

— Kaj ne bi plakala, mu je odgovorila, če pa moram vso to slamo spresti v zlato do jutri zjutraj, a ne vem, kako bi to storila.

— Kaj mi boš dala, če ti to jaz napravim?

— Svojo zapestnico, mu je odgovorila.

— Dobro, je dejal možicelj, sedel h kolovratu in začel s čudovito naglico presti slamo. Kmalu je bila vsa izpremenjena v čisto zlato. Nato mu je dekle dalo svojo zapestnico in izginil je skozi vrata.

Ko je prišel kralj in ugledal zlato, se je silno začudil. Bil je v svojem pohlepu neznansko vesel. Toda ni imel še dosti, njegova lakomnost se je le še povečala. Znova je zaklenil dekle v sobo s še večjim kupom slame. Tudi tega bi morala izpremeniti v zlato. Spet ni vedela, kaj naj stori, in znova je začela jokati. In spet je prišel možicelj ter jo vprašal:

— Kaj mi daš, če ti spet to napravim?

— Prstan, ki ga imam, mu je odgovorila.

Njen mali prijatelj ji je vzel prstan in sedel k delu. Predel je tako naglo, da je opolnoči bila že vsa slama izpremenjena v zlato.

Kralj se je silno razveselil, ko je videl blesteči se zaklad, ali njegova lakomnost še ni bila utešena. Povedel je dekle v velikansko dvorano, ki je bila polna slame, in mu dejal:

— Ako mi spredeš vse to do jutri zjutraj v čisto zlato, postaneš moja kraljica.

Komaj je odšel kralj, se je prikazal iz slame pritlikavec ter ji dejal:

— Kaj mi boš dala, če ti to spet jaz napravim?

— Sedaj pa nimam ničesar več, mu je odgovorila žalostno.

— Dobro, pa mi obljubi, da mi daš prvo svoje dete, ki ga boš imela, ko boš kraljica.

— Ne, tega pa nikoli, je dejala mlinarjeva hčerka. Ker pa ni vedela drugega izhoda iz strašnega položaja, mu je slednjič morala obljubiti tudi to in ji je spredel v zlato vso slamo. Ko je zjutraj prišel kralj, je videl, da je točno izvršila dano ji nalogo in jo je vzel za ženo.

Ob rojstvu svojega prvega deteta se je kraljica silno veselila. Nič več ni mislila na malega spretnega škrate in na obljubo, ki mu jo je bila dala. Nekega dne pa se je prikazal v njeni sobi ter jo je spomnil na nekdanjo obljubo. Ponujala mu je namesto otroka vse zaklade kraljevine, ali zaman. Ko je zaplakala, se je škratek omeščal in ji dejal:

— Ako mi poveš v treh dneh, kako se imenujem, lahko obdržiš otroka.

Kraljica vso noč ni mogla zaspati in po glavi so ji rojila vsa čudna imena, ki jih je kdaj slišala. Naslednje jutro je poslala po vsej deželi sle, z naročilom, naj med narodom zbirajo vsa imena, ki bi jih zvedeli. Upala je, da bo eno izmed njih vendar pravo. Ko je prišel popoldne pritlikavec v njeno sobo, mu je začela naštevati vsa imena, ki se jih je mogla spomniti, vsa krščanska in nekrščanska, ali pritlikavec je vedno odgovarjal:

— To ni moje ime.

Tudi naslednji dan se je zaman mučila, pravega imena šmentanega škrate le ni mogla pogoditi.

Tretji dan se je vrnil eden izmed odposlanih služabnikov in povedal kraljici tole dogodivščino:

— Ko sem se včeraj zvečer vračal skozi gozd domov, sem nena doma opazil v gosti šumi ogenj. Počasi in oprezno sem se mu približal,

da vidim, kdo neki tako pozno ponoči kuri sredi gozda. Ugledal sem majhno kočo, pred katero je gorel visok ogenj. Okoli tega ognja pa je plesal čuden škrat ter prepeval:

Jutri bom jedel, pil,
Plesal in skakal,
Vriskal in kvakal,
Imel bom majhnega druga,
Ki mi bo sluga.
Ha-ha-ha, hi-hi-hi,
Zovem se Ki-Ri Ki-Ki.

Kraljica je kar poskočila od veselja, ko je začula to pripovedovanje, in je svojega zvestega služabnika bogato nagradila. Ko je tretji dan prišel škrat, mu je dejala:

— Ali se imenuješ Janez?

— Ne.

— Peter?

— Ne.

— Pavel?

— Ne.

— Morda pa Ki-Ri Ki-Ki?

— To ti je pa gotovo povedala kakšna čarovnica, je vzkljnil možicelj in v svoji jezi tako silno udaril ob pod, da je prebil deske in se mu je leva noga tako zagvozdila med nje, da jo je komaj z obema rokama spet izvlekel. Ni mu preostalo nič drugega, ko da je kraljico lepo pozdravil in odšel, ali vsi dvorjani so se mu prisrčno smejali.

O pomaranči.

Pomaranča, oranža ali kitajsko jabolko. Tako jih imenujemo in že zadnja označka nam dovolj jasno pove, kje je doma to lepo zimsko sadje.

Daljna Kitajska je njegova domovina. Od tam so pomarančo prinesli v Evropo pred 300—400 leti portugalski pomorščaki, ki se v njeni domovini niso mogli dovolj najesti tega lepega in okusnega sadeža. Zato so jih vzeli, ko so jadrili zopet proti domu, v velikih množinah s seboj na ladje. Pa glej ga spaka! Vožnja iz Kitajske je trajala mesece in mesece in neznosna vročina je pripekala. Posledica tega je bila, da so se vse pomaranče pokvarile in zgnile, le peške so ostale. Skrbno so spravili ta bleđa zrnca in jih doma vsejali na svoje vrtove. Ljudem pa so pripovedovali o lepih jabolkih, ki so jih jedli v tuji deželi; seveda so potem vsi želeli, da bi tudi sami pokusili to sadje.

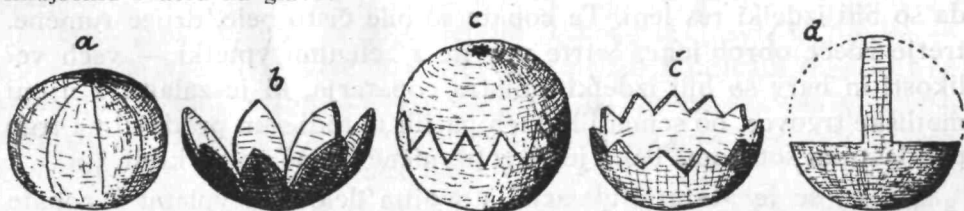
V kratkem času so semena res pognala kali in iz njih so se razvila majhna drevesa, ki niso v prvem, drugem in tretjem letu imela nobenega cveta, kaj šele sadja. Zato so se nevedneži pričeli norčevati iz pomorščakov, češ, saj ne bo nič iz tega drevja; toda ti se niso zmenili za njihovo zasmehovanje in so s pomnoženo skrbnostjo negovali drevesca. In glej! V petem letu je nosilo vsako drevesce množico belih cvetov, ki so razširjali prijeten, močan vonj daleč naokoli. Ko pa je prišla jesen, so drevesca bogato rodila in poma-

ranče so bile prav tako tečne in okusne kakor jabolka, ki so jih jedli v tuji deželi. Obilo je bil poplačan njihov trud! Ker pa so Kitajsko imenovali takrat tudi Sino, so ljudje imenovali sad »jabolko iz Sine.«

Šele iz Portugalske so prenesli oranžo potem v Italijo, Španijo in druge Sredozemske dežele. Največ oranž pridelajo dandanes v Italiji na Siciliji, v okolici mesta Palermo. Tam imajo pravcate oranžne gaje in gozdove, kjer to sadje izvrstno uspeva in od koder ga razpečavajo po vsem svetu.

Drobne reči iz pomarančne kože.

Kakor iz drugih sadežev napravimo lahko tudi iz pomarančnih olupkov prav fletne stvarce. Kadar hočemo olupiti pomarančo (še boljša je za to drobnejša mandarina, ki se da laže lupiti), jo narežemo z nožem enakomerno od mesta, kjer je prvotno tičal pecelj, pa do vrha (slika a). Ako potem sadež previdno olupimo, dobimo obliko b, ki je podobna krasnemu cvetu vodne rože — lokvanja, ali jo pa kot smešno pokrivalo poveznemo mlajšemu bratcu na glavo.

Ako pa narežemo oranžo tako, kot to vidimo na sliki c, in ji potem skrbno izluščimo njeno vsebino, nam ostaneta dve drobnji skledici (č) kot plačilo za naš trud. Čim globlje zarežemo to črto križem-kražem, tem laže odlučimo kožo.

Košarica (d) nam bo delala več sitnosti. Napravimo jo podobno kakor košarico iz kostanja (glej letošnji Zvonček št. 2), samo preveč ne smemo narezati kože, ker se nam drugače raztrga in izteče sok, da dobimo končno namesto lepe oranže samo grdo brozgo.

Sile.

Elektrika da je največja moč?
Ej, dvomim, da je to najjačja sila,
pa naj vsem strojem ukazuje,
naj témo z lučjo razsvetljuje,
naj nadomešča delavne roké,
prenaša glas naj, pisma piše,
prenaša naj celo obraz!
Ej, dvomim v to najjačjo silo,
za višjo še je znan izraz.

S prečutimi očmi, z obličjem bledim
postavo glej, kot večni led,
ji prsti beli, drobni so, prozorni,
je mirna vsa, je brez besed.
Kot zvezda njena luč ji sijé,
ji sila ne umre nikdar,

rakete napram njej so druge luči,
ne stare je noben vihar.

Noči prečute, lice blede:
potrpežljivost pač je to,
le: »Tiho sem in lahko čakam!«
ji ustno govori mehko...
Ta sila jačja je od one,
mogočnejši je njen učinek,
te sile prejšnja — le utrinek.

Razum! Elektriko ujel je,
jo v spone svoje okoval:
če um imaš, potrpežljivost,
vse sile boš oblikoval.

Andrej Rapč.

6.

Moratič je pletel copate iz slame. Pridobil si je toliko spretnosti, da so bili izdelki res lepi. Te copate so bile čisto bele, druge rumene, tretje rdeče obrobljene, četrte previte z zelenimi vpletki — vseh velikosti in barv so bili izdelki mojstra copatarja, ki je zalagal z njimi metliške trgovce, ob semanjih dneh pa jih je tudi sam prodajal na trgu pod lastnim šotorom. Tako je še iz pšenične slame rastel kruh.

In ko se je Moratič ukvarjal s svojim delom in vpletal v copate spomine izza prošlih let in svoje misli z današnjega dne, je drsal in mencial pred hišo, oprijemajoč se zidu, ubogi Poldek z debelo glavo, plašnih, motnih oči, momljal in grčal nekaj predse, krčil in iztezal drobne prste.

— Kada penka ku, onda mi caus! — Tako je ponavljal neprenehoma. Nič drugega se ni naučil govoriti in še to, kar je znal, je le mati razumela: Kadar bo krompir skuhan, ondaj ga bomo jedli! —

Kadar je v zgodnjem jutru domačega petelina visoki »kikeriki« zasekal v mračno tišino — resnično: bolj človeški je bil petelinov glas, nego je bilo človeško Poldkovo lepetanje!

Mati je imela opravka v kuhinji, v hiši ali zadaj na vrtičku, kjer je gojila nekoliko cvetja, po večini pa povrtnino in zelenjad, ki jo je potrebovala pri kuhi. Čula je Poldkov glas, ki ji je zvenel kakor žalostno zdihovanje nesrečnika, ki ga tarejo velike nadloge in srce razjedajoče bolečine, pa ne more dobiti izraza, da bi dal duška duševni razkrojenosti in povedal jasno in vsakemu umljivo, kaj hoče in česa si želi. Poldkov glas, ki je hreščeče in sunkoma prihajal iz grla, jo je rezal v dušo kakor obupni krik človeka, ki se nekje v bližini potaplja, a mu ne more na pomoč nobena rešilna roka. Ta glas ji ni dal nobene mirne ure. Naganjal jo je pri delu, da je bila vedno vsa izmučena in upehana, kakor da prehaša iz doline v hrib ogromno breme, ki je pretežko za njene moči in ki jo utegne vsak trenutek zlomiti in uničiti. Uboga mati je bila vsa izmučena in izčrpana. Oči ji je zasenčila

globoka bol, lica so požoltela, lasje so ji kakor sivo predivo silili izpod naglavne rute. Preokreta na bolje ni več pričakovala, nadejala se ni ničesar več. Samo eno vprašanje je stalo široko odprto pred njo: Do kdaj pojde vse to in do katere mere se še popne ta strahota?

Bili so dnevi, ko je bil Poldek še bolj nemiren kakor običajno. Grizel si je nohte, se vrtel in sukala do onemoglosti, da se je končno ves oznojen sesedel in še na tleh ves drgetal. Tedaj ga je mati pobrala in posadila v dvokolesni voziček in ga popeljala okrog hiše ali pa malo više navkreber proti mestu. Taka vožnja je otroka umirila. Ta voziček, vedno pripravljen pod hišnim napuščem, je bil Poldku edina uteha — zdravilo in zdravnik obenem. Mati pa — vprežna žival, ki ji padajo po plečih strašni udarci!

— A ti, žena, glej, kaj bo iz tega deteta! —

Vsa okolica je poznala nesrečnega Poldka. Njegovo jecanje se je čulo daleč naokrog. Ni bilo nikogar, ki bi ne pomiloval otroka in matere.

Le kaj naj bi bilo iz tega deteta? France in Joško in Metka — kje ste, da vas ni k meni, k materi, da bi me potolažili in da bi se upokojila v vaši bližini! Pa saj je bolje, da vas ni, saj vas ni treba, da tudi na vašega življenja svetlo pot ne pade moreča senca! In vaša sreča bi še povečala mojo nesrečo!

Toda tak, kakor danes, ni bil Poldek še nikoli. Na postelji poleg matere se je premetaval vso noč. Suhe njegove roke so se neprestano iztezale k njej, ki ni vedela, kaj bi, da umiri nesrečnika. Gladila ga je po razgretem čelu in ga kropila s solzami. A Poldek venomer: Am — am — am! — In enkrat, samo enkrat, morda je bilo v polsnu ali je bil samo glas, ki si ga je želela čuti vsaj enkrat, glas iz njenega srca — bilo je že proti jutru: Mati! —

Takoj na to pa zopet: Am — am — am! —

In ta edini glas, najsi samo v sanjah priklican, jo je dvignil iz teme kakor ubrano zvonjenje, kakor lepozvočje cerkvenih orgel: saj je bil človeški glas — glas sina! Mati! —

Z rokami je kazal in z debelo glavo je silil Poldek, da hoče iz sobe ven pred hišo, koder so se že poigravali solnčni žarki, koder se je že razgrnilo sveže, čisto, mlado jutro. Sedel je na prag in je bil nekaj trenutkov popolnoma miren. Materi se je razjasnilo lice, srce ji je zašepetalo: Nekaj se pripravlja, nekaj bo iz tega deteta!

In ni še utihnil glas srca, že je Poldek zacepetal, že se je spel ob podboju in se začel sukati in vrteti kakor volk, ki ga otrok izproži z vrvce. Oči so se mu široko odprle, na ustnih so se nabrale pene, kakor še nikoli do danes. Mati je skočila po voziček — po zdravilo in zdravnika obenem — in je vanj položila Poldka. In kakor bi sedel v zlato kočijo, tako se je široko razprostrl in se nagibal v pasu naprej in naprej, kakor bi hotel reči materi: Daj, potegni! Mudi se mi jako! Usmili se me! —

In mati je potegnila naprej, navkreber, navzgor proti mestu! Tu se je okrenila z vozičkom tako, da je bil Poldek pred njo, a ona je voziček potiskala pred seboj. Tako je šlo laže v hrib, a tudi sina je imela pred seboj, da bo takoj videla, kakšno čudo se danes godi z njim.

V solnčno jutro je kipel zvonik, in v blesku solnčnega neba se je svetilo zlato jabolko vrh zvonika. Tja so se obrnile Poldkove oči in za njimi so zastrmele tjakaj materine oči. In v tem trenutku se je Poldek, ubogi, betežni, nebogljani sin, dvignil v vozičku na noge, na svoje noge kakor vsak drug zdrav človek in je razpel suhe roke in je zaklical na ves glas in čisto človeško:

— Mati, mati! Zlato mesto! —

Mati ni vedela, ali sanja ali bedi. Z vsem naporom je potiskala voziček pred seboj, da premaga še zadnji vzpon in da je sredi pota ne zaduši začudenje. Zakaj tudi ona je zagledala nad zlatim jabolkom visoko tam v sinjini neba zlato mesto z mogočnimi stavbami, s prostranimi livadami in s širokimi cestami, ki so jih v neskončne daljave in v večno prostranstvo razgrinjale bele, kakor dih prosojne meglice. Zlato mesto — ali si blizu ali si neskončno daleč?

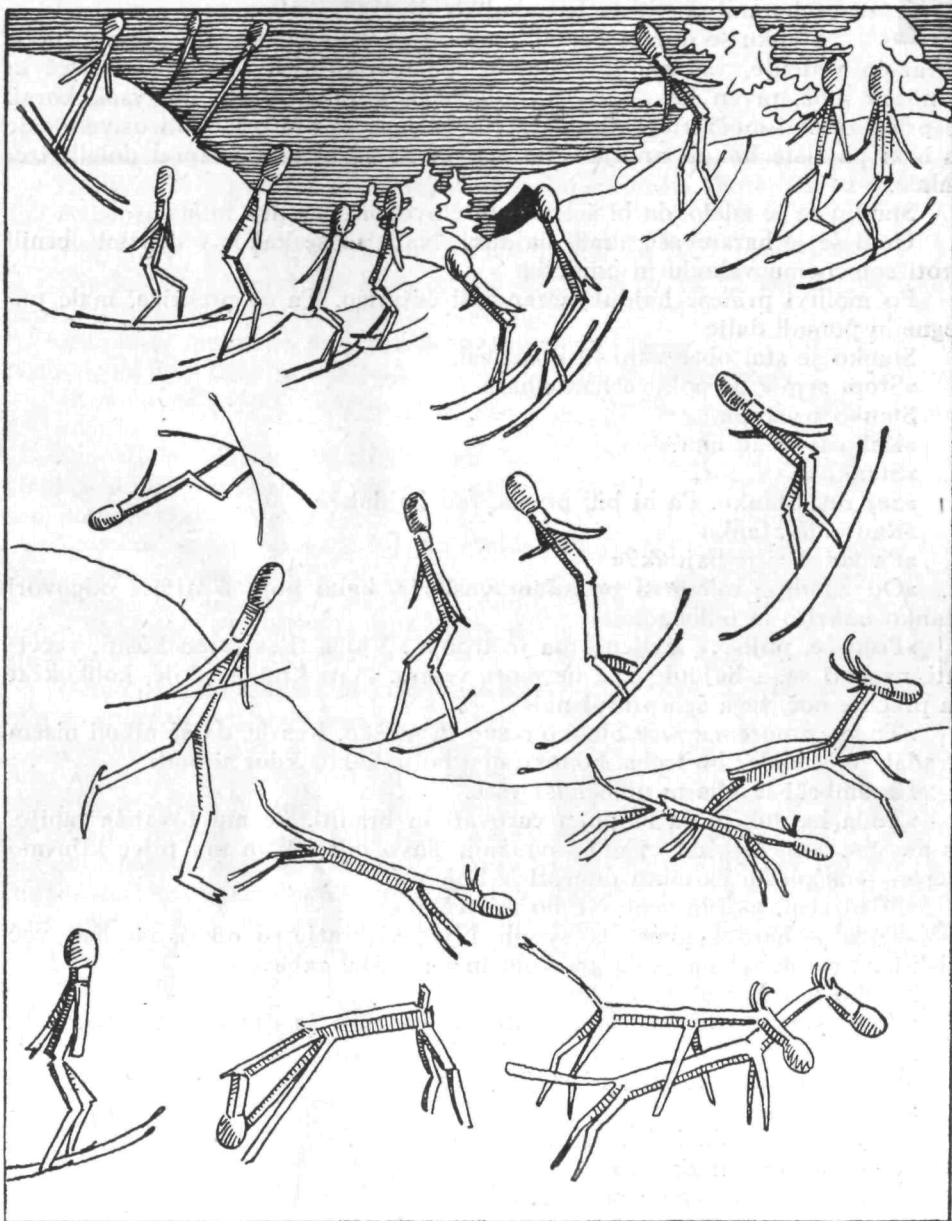
In še enkrat je zaklical Poldek: Zlato mesto! Mati! —

Tako je vsa oznojena mati dospela z vozičkom pred cerkvena vrata in tu je Poldek še enkrat razmahnil roke in se spel na vozičku visok in močan, kakor da je tretja mlada bukev pognala zdravo rast iz domače zemlje! A že se je nagnil, da se zgrudi in sesede v prejšnje in pravo, resnično svojo bednost! — Tedaj je mati priskočila in prestregla otroka v svoje naročje in odhitela z njim v cerkev. Nikamor drugam ni vedela s tem strašnim bremenom na svojem srcu. V cerkev pa je v tem trenutku skozi visoko okno pred velikim oltarjem zaplaval od zlatega mesta v oblakih širok pramen zlate solnčne luči, ki je s sijajem objela klas in grozd na pozlačenih vratcih.

Poldek pa je ležal mrtev v materinem naročju.

Zvončkarji, smuk, smuk! . . .

Iz dobro izbranih vžigalic si z ostrim nožkom narežite različne figurince, smučarje, pse itd., kakor jih vidite na tej sliki. Nato naredite iz papirnate vate sneženo pokrajino in postavite nanjo posamezne sportnike. Kdor je le količkaj spreten, se mu to gotovo imenitno posreči. Obilo zabave!

Stanka sprejmo med hajduke.

Hajduki so bili že na nogah. Bilo jih je kakih trideset. Vsi so bili mladi razen harambaše, ki je že nekoliko sivel.

Stanku so obrazi ugajali, najbolj pa harambaša. Njegova postava, obraz in vedenje, vse mu je vzbujalo spoštovanje. Bil je resen, molčeč in ponosen mož, raven kakor sveča, odločnega koraka. Vsak gib, vsak korak je pričal o silni moči njegovih mišic. Najbolj pa so mu pristajali osiveli lasje in brki pa tiste kakor trnulja črne oči, ki so se utrinjale izpod dolgih trepalnic.

Stanku se je zdelo, da bi šel za tem človekom čez drn in strn.

Umil se je harambaša, umili hajduki. Nato so se kakor v družini obrnili proti solnčnemu vzhodu in odmolili.

Po molitvi prinese hajduk harambaši čutarico. Ta se prekriža, malo potegne in ponudi dalje.

Stanko je stal ob hrastu in opazoval.

»Stopi sem!« ga pokliče harambaša.

Stanko pristopi.

»Kako ti je že ime?«

»Stanko.«

»Saj res, Stanko. Pa bi bil, praviš, rad hajduk?«

»Rad!« dé Stanko.

»Pa veš, kaj je hajduk?«

»Od zgodnje mladosti poslušam guslarje, kako pojó o njih!« odgovori Stanko odkrito in odločno.

»Pojó že, pojo... življenje pa je trdo... Vidiš, ti si vaju kósiti, večerjati, naspati se, a hajduk tega ne more vedno. Marsikrat ne dojé, kolikokrat pa prečuje noč, tega še vprašuj ne!«

»To vse zmorem,« reče Stanko resno in moško. Res je, da še nikoli nisem stradal, toda kadar bo treba, bom stradal bolje kakor kdor si bodi.

Harambaši je bila ta odločnost všeč.

»Toda hajduk mora hajduka varovati in braniti. Če mu tovariša ranijo, ga ne sme zapustiti, da bi mu sovražnik glavo odsekal in mu ptice kljuvale meso, — na plečih ga mora odnesti iz boja!«

»Mlad sem, močan sem. Ne bo mi težko.«

»Toda — hajduk nima več svojih. Njegovi bratje so tukaj. Ne sme več misliti na svoja zelena polja, na kolo in na vaške zabave.«

Stanko je odkimal.

»Temu sem se tako že moral odreči. Vse mile in drage sem zapustil in prišel v goro, da si tu poiščem bratstva in ljubezni.«

»Le počasi! Pa hajduka ujamejo, ga tró...«

»Držal bom!«

»In zahtevajo, da izdaš družbo in skrivače...«

»Umrem, preden zinem.«

»Hajduk je ko napeta puška...«

»Kakor je dejal Starina Novak: ‚Znam priteči, znam uteči, znam v nevarnosti obstati.‘«

*

Hajduki so poslušali razgovor. In po pravici povedano, Stankov pogum in odločnost — postaven je pa tudi bil — vse to jim je ugajalo.

»Znaš skakati?« ga vpraša harambaša.

»Znam,« odvrne odločno.

Harambaša pokaže visok parobek nedaleč od sebe: »Skoči!«

»Z mesta?« vpraša Stanko.

»Ne, z zaletom.«

Stanko se zaleti. Pred parobkom, kakor da so mu peroti zrasle...

»Izvrstno,« so zavpili hajduki, ki so gledali, ne da bi trenili. Ponosno kakor sokol se Stanko ozre in pravi:

»Pa bi tudi z mesta.«

Hajduki so zmajali z glavo.

Stanko stopi k parobku. Zamahne dvakrat z rokami in — že je bil na drugi strani.

Hajduki so od začudenja zazijali. Da niso videli na svoje oči, ne bi verovali. Parobek je bil le visok.

»Zavrzan! Zavrzan! so zavpili z vseh strani. Ta pa še tebe poseka!«

Nizek, čokat fant živahen in iskrih oči, ki so ga vsi klicali za Zavrzana, je stopil iz družbe in se približal Stanku.

»Se znaš metati?« ga vpraša in na obeh si mu videl, da je užaljen.

»Znam,« odgovori Stanko.

»Alo!«

Spoprijela sta se in Stanko ga je gladko položil. Vsi so se začudili, celo sam harambaša.

Zavrzan se je razjezil. Ni mu bilo prav, da se je našel boljši od njega.

»Vrgel si me, res je. Pa še na tole drevo splezaj! Če si človeške matere sin...«

Deblo je bilo gladko in zelo visoko. Do krošnje je ni bilo vejice.

Stanko stopi k drevesu, pljune v dlan in začne plezati hitro in spretno kakor mačka. Ko je priplezal do krošnje, je odlomil vejico, jo vteknil med zobe pa se spustil na tla. Hajduki se niso mogli načuditi Stankovi gibčnosti in spretnosti. Všeč jim je bil Zavrzan in njegova okretnost, všeč pa tudi Stanko. Še Zavrzan se mu je čudil.

»Vse lepo,« je rekel, ko mu je Stanko pomolil vejico; »toda... kako pa kaj s streljanjem?«

»Bil sem najboljši strelec v črni Bari,« reče Stanko ponosno.

»Vem, v Črni Bari. Tam je lahko biti strelec, ali bodi tukaj, v gori.«

Stanko vzame svojo puško, se vstopi in pogleda Zavrzana.

»Ubijem ti jastreba v letu. Kam hočeš, da streljam?«

»Odbij mi tistole suhico!« reče Zavrzan in mu pokaže vejico vrhu drevesa, na katerega je bil plezal. »Pa prav pri reclju.«

Stanko pomeri.

Vse obmolkne.

Puška počí in vejica pade. Hajduki se usujejo okoli njega.

»Lejga, pa jo je res prav pri reclju!«

Zavrzan pogleda pa ponudi Stanku roko:

»Vdam se. V vsem si boljši od mene.«

Harambaša stopi k njemu in ga potreplje po rami. Iz oči mu je sijalo zadovoljstvo.

»Prav za prav bi moral družino vprašati, ali te sprejme, pa je ne bom. V imenu svojih trideset tovarišev ti kličem ‚Dobro došel!‘ Jovica, daj kruh in sol!«

Jovica Ninković gibko poskoči, seže po bližnji torbi, vzame iz nje hlebec kruha in leseno pušico s soljo ter ponudi harambaši. Harambaša potegne nož, prekriža hleb pa odreže krajec. Z desno roko odlomi košček, ga osoli in ponudi Stanku.

Stanko se odkrije, prekriža in pojé.

Harambaša mu da čutaro; Stanko krepko potegne.

»Poljubiva se!« reče harambaša.

Poljubila sta se. Za njim so ga po vrsti poljubili tudi hajduki. Končno vzklikne harambaša s svečanim glasom:

»Stanko, naš si!«

J. M. Veselinović — dr. M. Rupel.

„Hrošček“ — vsevedež.

(Ruska pravljica.)

Nekoč je živel mož, ki je bil dobil v mladosti od svoje mamice priimek »hrošček«. To ime se ga je dodobra prijelo. Tudi pozneje, ko je odrasel, se ga ni mogel na noben način iznebiti. Karkoli je počel in govoril, vedno so mu ljudje dejali: »Kaj boš ti, hrošček? Kar molči in izgubi se!« — In vsi so se mu smejali...

Pa je zatrdno sklenil, da si bo skušal pridobiti med ljudstvom spoštovanje in ugled. V ta namen je odnesel neki kmetici kos platna in ga skrnil v njen kozelc med slamo. Žena je vsa v skrbeh ves dan iskala pogrešano blago, toda nikjer ga ni mogla najti.

Ko se je že večerilo, jo je primahal »hrošček« k plotu njenega vrta. Nekaj časa je opazoval, kako ženščina brezuspešno išče izgubljeno blago, nato jo je vprašal: »Soseda, kaj dobim, če ti povem, kje se nahaja tvoje platno?«

»Kako pa naj to veš?« mu odvrne žena.

»Jaz vse vem,« se razkošati »hrošček«, »in vse znam!«

Kmetica zaploska z rokami in se zasmee na ves glas: »Česa mi vendar vsega ne poveš, hrošček!«

»No dobro, če mi ne verjameš, potem pa glej, kako boš našla svoje platno!« ji svečano odvrne »hrošček« in se hoče oddaljiti.

»No, le počakaj!« pravi kmetica, »dam ti nekaj funtov masla in vrečo moke, če mi najdeš platno!«

»Hrošček« se za trenutek dostojanstveno zagleda v daljavo, potem pa počasi spregovori: »Tvoje platno leži v kozelcu med slamo.«

Še vedno smejoč se in neverjetno zmigajoč z glavo je šla žena na označeni kraj; našla je platno in glasno hvalila »hroščkovo« vse-znanje.

Ko pa sta šla moka in maslo že h kraju in je zopet glad trpinčil ubogega »hroščka«, je skrivaj odpeljal nekemu gospodarju žrebe v gozd in ga privezal k drevesu. In ko se je pričelo spet vsepovsod iskanje za izgubljenim konjičkom, je obljubil iskalcem, da jim za dvajset rubljev pove, kje se nahaja žrebe. Njegov ugled je tudi po tem čudežu zrastel in vedno več ljudi je pričelo verovati v njegovo vseznalost.

Tedaj pa se je zgodilo, da je izginil kralju ondotne dežele dragocen poročni prstan. Vse so preiskali, stikali so po vsem gradu, po parku in v okolišnih gozdovih, toda vse iskanje je bilo zaman. Končno je prišlo nekemu dvorjanu na um, da bi povedal kralju o vsevednem »hroščku«. Takoj so poklicali vse vedeža na dvor in hoteli izvedeti od njega, kje se nahaja izgubljeni prstan. Sam kralj ga je izpraševal.

»Hrošček«, ki je bil od samega strahu tako poten, da je kar teklo od njega, pa odvrne: »To je zamotana zadeva, kralj! Dovolj mi, da natančno premislim.«

»Dobro, dovolim ti, da preišlješ do jutri zjutraj,« mu reče kralj. »Če do tretjega petelinjega klica poruntaš, kakor sem te prosil, te bom bogato nagradil. Če mi pa o prstanu ne boš mogel nič povedati, si nič vreden goljuf in moraš umreti!«

Odpeljali so ubogega »hroščka« v samotno celico, postavili pred nje ga obilno kosilo in ga pustili samega.

Tu je zdaj sedel ves žalosten in skesan in je preklinjal svojo lahkomišelnost in svoje navidezno vseznanje. Smrt mu je bila zagotovljena. Tresel se je po vsem životu, šklepetal z zobmi in prečul v strahu vso noč.

Poročni prstan so pa izmaknili skupno kraljev kočijaž, kuhar in sluga. Tudi ti niso mogli vso noč zatisniti očesa.

»Če ta mož res vse ve,« je menil sluga, »in nas jutri naznani, potem je po nas.« In svetoval je obema svojima soudeležencema sledeče: »Veste kaj, splazil se bom do vrat vsevedeža in bom prisluškoval; mogoče se pogovarja sam s seboj in zvedel bom, če smo resnično izgubljeni.«

Rečeno — storjeno. Sluga se je oprezno splazil do celice in pritisnil uho na ključavnico. V tem trenutku pa je zapel petelin prvokrat.

»Moj Bog,« vzdihne »hrošček«, »to je prvi — sedaj moram počakati še dva.« (Mislil je namreč petelinja klica.)

Ves prepaden je zbežal sluga k svojima tovarišema in zajecjljal:

»Spoznal me je! Ko sem pritisnil uho na ključavnico, je takoj rekel: To je prvi — sedaj moram počakati še dva!«

»Gotovo bo tudi mene spoznal?« je menil kuhar in se napotil k vratom. Tedaj je petelin zapel drugikrat.

»To je drugi,« reče vsevedež, »zdaj manjka samo še tretji!«

Smrtnobled je planil kuhar k slugi in kočijažu.

»On vse vel!« je zakričal. »Pojdimo, prijatelji, pojdimo takoj k njemu in ga prosimo usmiljenja.«

»Da, da!« so vzkliknili vsi trije in odhiteli k »hroščku«.

Ko je petelin tretjič zapel, je jetnik glasno vzdihnil: »To je bil zadnji, zdanilo se bo — moja ura je prišla.«

V smrtnem strahu se je naslonil na zaprta vrata. Ta so se nenadoma odprla in »hrošček« je ves začuden obležal v rokah vseh treh zlikovcev, ki so ga jokajoč pričeli prositi, naj jih vendar nikar ne izda kralju.

Vsevedež je hitro pogruntal, da se je stvar zasukala v njegovo dobro. Velikodušno je obljubil tatovom, da jih ne izda, če mu na mestu izroče prstan. Prav radi so to storili. »Hrošček« je privzdignil zrahljano desko v celici in skrtil prstan pod njo.

Ko je prišel kralj s svojim spremstvom v celico in vprašal vsevedeža, kje da se nahaja prstan, se je »hrošček« ponosno razkoračil in vprašal: »In kakšno plačilo dobim za svoj odgovor?«

»Izvoli si ga sam!« mu je odvrnil kralj.

Tedaj je zahteval »hrošček«, da ga imenuje za ministra svoje države in mu dodeli v službo kočijaža, kuharja in slugo. V vse to je kralj privolil.

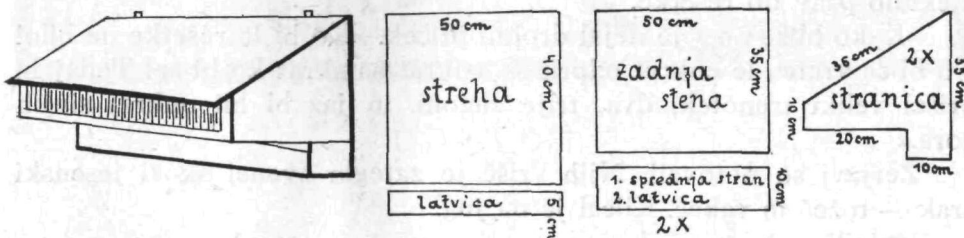
Pa je privzdignil vsevedež desko in izročil kralju pogrešani dragoceni prstan; ljudstvo pa mu je pričelo vzklikati, ga dvignilo na rame in poneslo v slavnostnem sprevodu skozi mesto. Postal je prvi kraljev minister in glas o njegovem znanju je prodrl celo preko meja države, prav v našo lepo Jugoslavijo. Toda kar je bilo poglavitno — nihče se ga odslej ni več upal imenovati »hroščka«.

Hišice za krmljenje ptic.

Zima je prišla v deželo. Že pokriva debela snežna odeja polja in travnike. Žalosten čas je nastopil sedaj za naše drobne prijateljice ptičice. Kje naj dobe tiste, ki so ostale pri nas, ki niso poletele na gorki jug, zadosti hrane, če ne pri ljudeh? Gotovo jim bo marsikdo od vas, ki imate usmiljena srčeca, natresel krušnih drobtinic in zrnja na okensko polico? Toda opazili boste, da imajo od tega največjo korist le vrabci, ki se upajo; nesramni kakor so, prav do človeških stanovanj in prepode vse druge ptice;

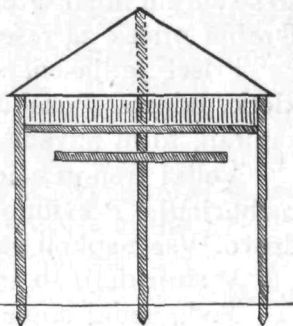
kajti naše ptice-pevke so zelo skromne in boječe živalce, ki živijo tudi v drugih letnih časih skrito in same zase. Če jim hočemo torej pomagati, moramo iti najmanj na vrt in jim natrositi živeža. Toda že sveže zapadli sneg nam naše delo onemogoči, ker pokrije prostorčke za krmljenje z belo odejo, z njimi seveda pa tudi krmo. Spomnimo se torej naših drobnih ptičic in napravimo jim hišico, v katero ne bodo mogli požrešni vrabci.

Oglejmo si našo sliko, ki nam nazorno kaže obliko in mere posameznih delov te krmilne skrinjice. Za material uporabimo tenke deščice od lesenih zaboječkov. Najprej zbijemo z žeblički prednjo in zadnjo stranico s stranskimi stenami, pribijemo še obe ozki deščici in pritrldimo končno na vse

skupaj še streho. Steklene okence v ozki prednji latvici lahko tudi odpade. Manjkajo samo še zanke iz žice, da obesimo skrinjico na balkon, na steno pod oknom, na skedenj, kozelc ali drug primeren prostor.

Če imamo pa dosti lesa in prostora na vrtu na razpolago, potem si lahko iztešemo večjo napravo (glej 2. sliko!), za kar je potrebno nekaj dolgih količkov ali debelih palic in nekaj desk. Najprej zabijemo štiri kole enake dolžine tako v tla, da so v obliki kvadrata oddaljeni drug od drugega 1:30 m; vsak količek mora gledati iz tal v višini 1:40 m. Seveda moramo spodnje dele kolov prej ošiliti. Nato zabijemo v sredino tega četverokotnika debelejši kol, ki mora štrleti 1:70 m iz zemlje; na ta kol pa pritrldimo mizico za krmljenje iz 1 cm debelega lesa. Za to mizico potrebujemo tole: tla v velikosti 50 × 50 cm, za okvir pa dvoje latvic 4 cm × 50 cm in še dvoje v velikosti 4 cm × 48 cm. Te štiri deščice zbijemo v obliki okvira in pribijemo nanj dno; še prej pa izžagamo iz sredine okroglo odprtino v premeru srednjega kola, da lahko mizico v poljubni višini nataknejo nanj in jo pričvrstimo z žeblički. Manjka sedaj samo še streha in varovalne stene iz stekla, ki zabranijo, da veter ne odnese živeža. Streha sestoji iz štirih desk, ki jih izžagamo v obliki enakokrakih trikotnikov (mere: osnovnica = 1:35 cm, vsak krak po 1:05 m). Na notranji strani strehe zabijemo še ozke latvice, ki vežejo po dva in dva trikotnika, da streha trdno drži, in izpopolnimo stranice s šipami. Mizica za krmo ne sme biti pritrjena preveč nizko, da se živež radi vremenskih vplivov ne pokvari. Streho lahko prevlečemo s strešno lepenko.

Sedaj pa še nekaj o krmi! Ptičice zobljejo vse vrste zrnja, le repnega semena ne marajo. Krma naj bo mešana in naj sestoji večidel iz konopljevih semen; tudi bučne pečke, posušene borovnice ali bezgove jagode prijajo ptičkom. Posebno pa se jim prikupimo, če jim pokladamo koščke slanine, masti ali kuhanega mesa, kar cenijo ptice kakor pravcato sladčico. Mastna krma povišuje toploto v telesu in je zato pozimi najbolj primerna.

Veliki trenotek.

V kletki je sedel droben ptiček in gledal s koprnečimi očesci v sončni dan. Bil je pevec. V sinji dalji so stale sinje gore.

»Za gorami je jug,« si je mislil ptiček. »En samkrat sem letel tja. Pa nikoli več.«

Daljne gore so se mu zdele čisto blizu. Hrepenenje mu jih je pri-meknilo prav do rešetke.

»Kako blizu so,« je dejal drobni ptiček. »Ko bi le rešetke ne bilo! Ko bi se vratca le enkrat odprla — enkrat samkrat ko bi se! Tedaj bi prišel veliki trenotek, dva, trije zagoni, in jaz bi bil onkraj sinjih gora.«

Žerjavi so potovali. Njih vrišč je zateglo zvenel skozi jesenski zrak — tožeč in vabeč. Klical je na jug.

Izginili so za sinjimi gorami.

Drobni ptiček se je zaletaval v rešetko.

Prišla je zima in drobni ptiček se je umiril. Sneg je zapadel in sinje gore so posivele. Pot na jug je bila v mrazu in megli.

Prišlo je še mnogo zim in mnogo poletij. Minevala so leta. Gore so se sinjile in so sivele. Selivke so prihajale z juga in odhajale na jug. Drobni ptiček za rešetko je čakal velikega trenutka.

Prišel je jasen, sončen jesenski dan. Tedaj so bila vratca na kletki odprta. Pozabili so jih bili zapreti. Kajti da bi jih nalašč ne zapirali, to ni navada ljudi.

Veliki trenotek je prišel! Drobni ptiček je trepetal od veselja in razburjenja. Previdno in plaho je prhnil iz kletke in zletel na bližnje drevo. Vse naokoli ga je begalo. Ni bil več vaju.

V sinji dalji so stale sinje gore.

Toda sedaj so se zdele zelo daleč. Vse predaleč za peruti, ki se leta in leta niso genile v kletki. Vendar mora iti! Veliki trenotek je tu!

Drobni ptiček je zbral ves svoj pogum in vso moč pa je krilca široko, široko razpel — na polet proti jugu, onkraj sinjih gora.

Vendar ni mogel dalje ko do najbližje veje. So mu mar peruti okrnele v dolgih letih ali je bilo kaj drugega, kar je zakrnelo v njem? Sam ni vedel. Sinje gore so bile daleč, mnogo, mnogo predaleč zanj.

Tedaj je tiho hušknil nazaj za rešetko.

Žerjavi so potovali. Njihov vrišč je zateglo zvenel skozi jesenski zrak — tožeč in vabeč. Klical je na jug.

Izginili so za sinjimi gorami.

In tedaj je drobni ptiček sklonil glavico in jo skrnil pod perot.

Veliki trenotek je minil.

DRUGI DEL.

Mala opica v robstvu.

Dan hrepenenja in bridkosti.

V robstvu sem. Zamorec, ki mi je zvezal roke, me je oddal belemu človeku.

Takoj so me deli v veliko kletko. Videla sem, da so prej spodili iz nje ptice, zelo podobne jerebicam, samo večje in zelo vreščeče. Vrgli so v kletko otep suhe trave. Postavili so nekaj belega in okroglega z vodo. Dali so mi banan in pomaranč. Počenila sem v najtemnejši kot. Tri dni se nisem doteknila ne sadja ne vode. Plakala sem in se vsa tresla. Pred mojimi očmi je plesala strašna podoba bojišča. Videla sem na zemlji ležečo mamico, ki je umirala. Bolele so me roke in noge, ker me je zamorec dolgo nosil zvezano. Hrepenenje in obup sta bila strašnejša in občutljivejša od bolečine.

Skušala sem se iztrgati iz kletke. Bila je zelo močna.

Gotovo me bodo ljudje tudi bodli, kot so Ngu-Ngu-ja in tetko Hara-Uo. Morda umrem? Mar vzdržim in bom živela kot onadva?

Obup se me je lotil ob spominu, da nimam s seboj dnevnika. Ostal je v jami. Skrivala sem ga v globoki razpoki v skali.

Čemu mi bo sedaj dnevnik?

Samotna umrem v robstvu. Nikdar več ne srečam šimpanzov. Nikdar ne napišem cele zgodovine našega rodu!...

Ali se častitljivi dedek Bo-Bo in dobri, mili Ori-Ori spominjajo uboge, male šimpanzke? Ali je »striček« že zdrav? Kaj dela?

Prelivala sem potoke solza... Počutila sem se zelo nesrečno. Mala, samotna sirota! Ostala sem samcata na svetu. Kaj naredi z menoj ljudje? Mislila sem o tem in obupovala tri dni.

Ne vem, čemu sem se odločila, da vnovič vse napišem. Vse, kar sem videla v džungli, kjer so se v gošči mahonjevih vrhov skrivale naše kočice, vse o našem življenju v gorah, o mojih prigodah.

Napišem o ljubljeni ubogi mamici, o junaškem vodniku Rru-ju, mojem očetu, ki je premagal pisanega leoparda. Povem o Bo-Boju, častitljivi babici I-So, ki je tako lepo umrla, o milem Ori-Oriju in o vseh odrastlih in malih šimpanzih našega rodu!

Še enkrat hočem preživeti v spominih srečno svojo otroško dobo.

V sredi kletke je rastle veliko drevo. Odtrgala sem nekaj koščkov skorje. Z nohtom sem izpraskala na njej drobcena znamenja naše pisave. Delala sem cele dni. Delo mi je prineslo pomirjenje v nesreči. Umirila sem se in sem začela celo jesti.

Enkrat na dan je prihajal zamorec. Premenjal mi je vodo in prinesel svežega sadja. Pravil mi je nekaj, česar pa nisem razumela.

Nekoč je iztegnil k meni roko. Bila je zelo podobna moji. Zgoraj črna, dasi brez las, na dlani skoraj bela. Podala sem mu svojo. Zamorec se je zasmejal in stekel h koči, precej oddaljeni od moje kletke.

Beli in črni ljudje stanujejo v kočah. Podobne so našim. Grade jih iz trsja ali kamenja in jih pokrivajo s strehami iz bambusov. Ker ljudje ne znajo skakati po drevesih, si postavljajo svoje kočice na zemlji.

Kmalu se je zamorec vrnil z belimi ljudmi. Enega od njih sem takoj spoznala. On me je namreč velel dati v kletko.

Druga... Jasno, da je bila to ženska! Zelo lepa ženska z žalostnim obrazom. Gledala je name z velikimi, rjavimi očmi in je nekaj govorila.

Odšla sta kmalu. Iznova sem se poglobila v pisanje.

Spomini minulih dni so že dovršeni. Sedaj bom pisala od dne do dne...

Dan prijaznosti.

Doletela me je velika radost!

V mojo kletko so spustili majckeno opico. Je to »Dolgi gobec«, toda zelo majhen in še slaboten.

Mala stvarca je kričala od strahu in plakala. Videč, da nič ne je, sem opico vlovila in jo začela božati. Koj se je pomirila, umolknila in se začela pritiskati k meni. Nakrmila sem jo z banano... Zaspala je pri meni.

Vem, kako šimpanzi zaničujejo »Dolge gobce«. Hčerka možatega Rru-ja se zavzema za malo opičico, ker je slabotnejša od nje.

Opici sem dala ime — Go. Veseli me, če se smeje in igra. Sama nikdar ne jem, dokler ne nakrmim svoje male Go.

Hotela sem jo naučiti umetnosti pisanja. Nič ne razume in samo renči. Morda je še preveč majhna? Morda se pa »Dolgi gobci« ne morejo učiti?

Živiva med seboj v prijaznosti, dasi je Go velika porednica. Premetava se po kletki, spenja se na drevo, oprijema se drogov strehe, skubi me, kriči, renči in oponaša.

Pokorna in mirna postane šele tedaj, ko jo začnem krmiti ali čistiti rdečkasti kožušček svoje prijateljice. Tedaj razkošno mrmra in me liže po rokah.

Prvi dan Zo=Zo.

Danes popoldne je prišlo k naši kletki mnogo belih ljudi. Natančno so naju ogledovali.

Zamorec je odprl kletko in me vzal na roko. Odnese me je k beli ženski, ki je poprej še nisem videla, in ji stisnil v roko mojo dlan.

Hotela sem se iztrgati in zbežati. Nisem storila tega. Pogledala sem beli ženski v oči. Bile so to velike, zelene oči, polne dobrote in ljubkosti. Brez premisleka sem ji dala drugo roko. Vzela me je in me pritisnila na prsi. Objela sem jo za vrat in sem se pritisnila k njej, kakor sem delala takrat, ko sem se ljubkovala z mamico.

Bela ženska, ki sem jo, ne vem zakaj, takoj nazvala Zo=Zo, je božala mojo glavico. Prijela me je nalahko za gobček in mi dolgo gledala v oči.

Nagla radost me je objela. Nekak mir je napolnil moje srce.

»Ah! Ah! Ah!« sem zaklicala vsa srečna. Pritiskala sem se k Zo=Zo, kakor bi iskala v njej obrambe in zavetja.

Ko so me vnovič spustili v kletko, sem bridko plakala.

Do mraka sem gledala Zo=Zo. Srce mi je bilo v prsih. Ali jo še uzrem ali ne?

(Dalje prih.)

Kruh pri raznih narodih.

Že v najstarejših časih so si znali ljudje na najbolj različne načine pripravljati iz žit moko, svojo vsakdanjo hrano. Gotovo so pa to moko uživali spočetka kar siróvo, saj so delali tako še dosti kasneje tudi Indijanci na svojih pohodih. Pozneje pa, mogoče jih je narava sama privedla do tega — kadar je, recimo, dež namenoma spremenil suho moko v močnato obliko — so si s tem, da so jo mešali z vodo, pričeli pripravljati neke vrste močnik ali kašo. Še dandanes je kaša v različnih sestavinah vsakdanja hrana ne samo mnogih malih narodov, temveč celo narodna jed velikih plemen, kakor n. pr. polenta pri Italijanih (Rimljani so jo imenovali pulmentum), ovsena kaša Skandinavcev in pri Slovanih, tudi pri nas, prosena kaša — otročja paša.

S sušenjem teh močnatih jedi v žarečem pepelu ali na razbeljenih kamnih pa so pridobili, da so se jedila dalj časa ohranila. Kot peči za peko so služile prvotno in so v rabi še danes različno oblikovane zemeljske dupline in luknje; Sambezijanci (zamorsko pleme v Srednji Afriki) pečejo takole: Najprej izkopljejo v zemljo veliko jamo in zakurijo v njej ogenj. Ko je vsa notranjščina pošteno razbeljena, položijo v njo kruh ali meso in pokrijejo vse skupaj z vročim pepelom, žerjavico in zemljo. Nad vsem tem pa napravijo še en ogenj in ga puste goreti preko noči. Drugo jutro pa žerjavico razkopljejo in poberejo iz jame pečeni kruh ali meso. Zemeljske duple, v katerih pečejo in pražijo na razbeljenih kamnih, uporabljajo tudi domačini na Polinezijskih otokih. Na tla srednjegloboke jame položijo za pest velike in kolikor mogoče ploske kamne, zakurijo na njih ogenj iz dračja in drv in ko je vse pogorelo, pometejo pepel in žerjavico proti stenam. Potem položijo jedila, skrbno zavita v bananine liste, na vroče kamne, razprostro preko njih drugo, plast razbeljenega kamenja in žerjavice in zamašijo slednjič jamo s prstjo.

Sedaj pa k pripravljanju kruha! Če pričnemo na severu naše zemlje, najdemo pri Japoncih kruh iz ovsene kaše, ki je pomešana s stolčnim smrekovim lubjem. Ta kruh si napravijo tako, da najprej kašo in lubje fino zmeljejo, nato izobličijo testo v velike ploščate pogače in ga pečejo kar nad ognjem.

V severni Švedski napravijo testo za kruh iz ovsene in ječmenove moke. V revnejših družinah imajo za nas morda nedoumljivo navado, da pečejo kruh samo nekajkrat v letu, seveda takrat v velikih množinah. Zato jim pa ta kruh, ki ga je treba večkrat sekati s sekiro, tako je trd, gotovo ne služi za užitek, temveč edino le za prehrano. V najstarejših časih so pa pekli Švedi kruh iz smrekovega lubja in graha. Še bolj skromni so Islandci, ki naberejo mah po skalah, ga zmeljejo v fin prah in pripravljajo iz njega, ko se je dovolj osušil na solncu, tečen kruh.

Malorusi primešavajo še danes moki za peko drevesno lubje in zdrobljeno slamo. V Sibiriji in na severu Kitajske pečejo kruh iz ajde, v južni Kini in na Japonskem pa iz riža in prosa. Tudi v Egiptu, Arabiji in Mali Aziji uporabljajo te rastlinske snovi, četudi ne v toliki meri.

Zelo okusen kruh, ki bi prijal tudi našemu okusu, je perzijski kruh iz riževe moke in mleka. Peči so v tej deželi prav svojevrstne in podobne po svoji obliki majhnim, v zemljo zakopanim kadem, katerih stranice so gladko izzidane. Kadar pečejo kruh, zakurijo na dnu kadi ogenj, da razbeli stranice. Nato zavijejo testo v drevesne liste in jih hitro pomečejo v peč. Pravijo, da ta kruh ni samo zelo okusen, temveč tudi močno redilen.

V Venezueli razlikujejo dvoje vrst kruha: »kruh bogatih« in »kruh revežev.« Prvi je prvovrsten pšenični kruh, med tem ko je drugi, ki ga užij-

vajo le revnejši sloji, znan pod imenom »oropas« in je mešanica koruzne moke z maslom in vodo; po obliki je podoben jajcu. Je zelo kisel, lepljiv in težko prebaven, ker je največkrat premalo pečen.

Kmetje iz pokrajine Ogliastro na Sardiniji peko mlince iz želodovega testa in zmlete gline. Najbolj čudno pecivo pa je gotovo kruh, ki ga peče zamorsko pleme v Vzhodnji Afriki ob Nyassa-jezeru. Je to pogača iz moke in posušenih mušic, ki jo jedo z izrednim užitkom.

Kruh najdemo torej povsod po vsem svetu, pri vseh narodih, velikih in malih, pri revnih in bogatih, toda povsod v drugačni obliki!

Dušanove igrčke.

1. Zmaj.

Vetrovno je zdaj.
Po zraku
k oblaku
na traku
se dviga moj zmaj!

2. Pajac.

Pajac je modrijan,
ker resno se drži
in dan na dan
samo molči.

3. Medvedek.

Čudna to ti je zverina,
je velika in debela,
je ponižna in vesela
in doma je iz Berlina!

Ta zverina
je medvedek,
kupil ga je dedek.

4. Žoga.

Velika žoga,
kako ubogal
Zdaj: Hop!
leti
pod strop,
zdaj se vali
po tleh —
o, to je smeh!

5. Noetova barka.

Glej, na kraju jarka
Noetova barka
čaka na odhod
k solnčecu na vzhod.

Marijana Željeznova-Kokaljeva.

Šaljiva vprašanja.

Kdo udarja brez rok?

(Srce.)

Kdo vse sliši, pa nič ne reče?

(Uho.)

Kateri je najmlajši dan?

(Današnji dan.)

Kaj je med goro in dolino?

(Besedica »in«.)

Kdo ima vedno zadnjo besedo?

(Odmev.)

Katere škarje ne režejo?

(Rakove.)

V katerem kraljestvu ni tatov?

(V nebeškem kraljestvu.)

Kaj je topleje kot kožuh?

(Dva kožuha.)

Naše uganke.

I.

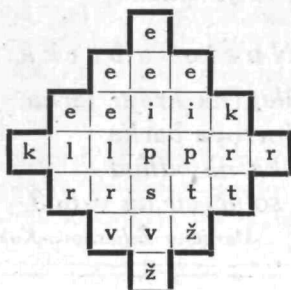
ZASTAVICA V PODOBAH.

2.

ZAGONETNI DEMANT.

(Sestavil J. W.)

Črke se razvrsté tako, da značijo v vodoravnih in njim ustrezajočih navpičnih vrstah naslednje:

1. del živalskega telesa;
2. ubožca;
3. slovenskega pisatelja in pesnika;
4. moško ime;
5. gozdni plod.

3.

DVE POSETNICI.

Kaj sta ta dva možakarja?

Ž. Čerin

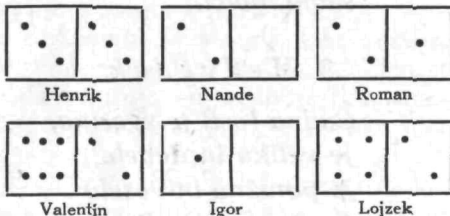
Laze

Jane Stepič

Naklo

4.

PIKE NA DOMINAH.

Kako se imenuje mesto, kjer stanujejo ti dečki? Preštejte pike vsake domine in jih skušajte spraviti v sklad s podpisanimi imeni, v katerih je skrito ime mesta.

5.

DOPOLNJENKI.

Dopolni zloge:

sa ■ ■
 ■ sa ■
 ■ ■ sa

da dobiš:

1. reko,
2. plevel,
3. gospodarsko orodje.

Dopolni zloge:

ka ■ ■
 ■ ka ■
 ■ ■ ka

da dobiš:

1. pijačo,
2. povelje,
3. živilo.

REŠITEV UGANK IZ ČETRTE ŠTEVILKE:

1. Steber: kava, kres, kosa, Bled, kolo riba, stol, roža, Krim, kača (Vesel božič).
2. Zastavica v podobah:
Mi smo vojaki, korenjaki,
kako nas gledajo ljudje;
pa pravijo: To so junaki,
ki se ne nikogar ne boje!
3. Piramida: 1. k, 2. ki, 3. kri, 4. ikra, 5. iskra, 6. tiskar, 7. siratka, 8. tiskarna, 9. tiskarnar.
4. Zlogovnica: 1. velikani, 2. enostaven, 3. salon, 4. Edo, 5. lazniv, 6. bodalo, 7. osel, 8. žganje, 9. ilovnat, 10. del obraza (Vesel božič in novo leto).
5. Kolobar: 1. nož, 2. žig, 3. gol, 4. les, 5. sol, 6. lek, 7. kad, 8. dan, 9. Nil, 10. lan.

Vseh pet ugank so rešili:

Hočevar Marijan, Borut Kosér, Lidija Lavtizar, Babič Miloš, Gosar Pavel, Nika Vrhovnik, Drago Šega, Bojan Jamnik, Olga Gnjezda, Lamut Bogdan, Kosem Dragica, Kosem Ljubica, Födriansperg Oskar, vsi iz Ljubljane; Peruš Drago, Srečko Vodnik, Siegfried Lobenwein iz Ptujja; Hočevar Ognjeslav, Rebolj Franc, Zinka Ruch, Drobnič Jožica, Kenda Jožica, Vera Alič, vsi iz Metlike; Zagar Vinko, Janša Marica, Bizjak Miloška iz Bohinjske Bistrice; Zalar lokar Srečko, Aleksander Hrašovec, Ivan Fajgelj, iz Celja; Marta in Marija Hrašovec, Smarje pri Jelšah; Ljubica in Čiro Lendovšek, Škofja Loka; Ivan Božič, Podklanc p. Meža; Bučar Miloš, Ruše pri Mariboru; Škofič Marjan, Maribor; Slavka Jerin, Toplice pri Zagorju; Nada Jurišič, Gradac; Kaiser Milka, Dravograd; Adolf Veržun, Dravograd; Dušan in Tatjana Maurer, Rajhenburg; Vida Polič, Sv. Lenart v Slov. goricah; Božica Roš, Dol pri Hrastniku; Marija Ogrin, Ravne pri Kamniku; Julka Marinič, Sv. Urban pri Ptujju; Dobrajc Anton, Ostrožno pri Ponikvi; Mascarol Milica, Jeras Štefan, Joža Završnik, iz Gor. Pirnič; Vida Bizjak, Kostanjevica; Lengar Zvonko, Moškanjci pri Ptujju; Pelko Vanda, Toplice pri Zagorju; Debelak Boris, Slovenjgradec; Lasič Zoran, Javornik; Tonček Lavrič, Rogaška Slatina; Ivo Mihev, Podpeč pri Prevaljah; Herman Suchy, Niš; Drašček Stojan, Zalag pri Ljubljani; Elza Millonig, Guštanj; Rožanec Karl, Dobrna pri Celju; Jelica Kravanja, Begunje pri Cerknici; Hrašovec Stanislav, Novi Sad; Defranceschi Bojan, Beograd; Ksenija Hvalič, Kumane v Banatu; Sanda Roš, Hrastnik; Besednjak Sebastijan, Dornova pri Ptujju; Miloš Mihelčič, Selci nad Škofjo Loko; Marjanka Prestor, Moravče; Mejak Mojca, Toplice pri Zagorju; Danka Pečar, Zagreb; Dušan in Boris Dernovšek, Sv. Barbara v Slov. goricah; Vladimir Kenda, Žiri in še nekdo, ki se ni podpisal.

Štiri uganke je rešila:

Vida Kovačič, Maribor.

Tri uganke je rešil:

Joško Babič, Maribor.

Dve uganki sta rešila:

Nadica Pleterski, Videm pri Krškem;
Ivan Kandušer, Šoštanj.

Eno uganko sta rešila:

Mimica Ibovnik, Bled; Ropotar Vinko,
Zavodna pri Celju.

NAGRADE.

Sreča se je nasmehnila nastopnim ugankarjem, ki jim je žreb takole razdelil knjige:

1. Milka Kaiser, Dravograd:
Gangl, Zbrani spisi, VI. zv.

2. Stojan Drašček, Zalag pri Ljubljani: Erjavec, Afriške narodne pripovedke.

3. Marjanka Prestor, Moravče: Rapè, Mladini, VII. zv.

4. Marijan Hočevar, Ljubljana: Dimnik, Kralj Peter I.

5. Jožica Drobnič, Metlika: Flešer, Babica pripoveduje.

Gospod Doropoljski, ki bo prihodnjic spet razpisal nagrade, želi vsem nagrajenecem mnogo lepih ur ob čitanju teh imenitnih knjig.

NEVERJETNE STVARI, KI SO PA VENDAR RESNIČNE.

Vse bele mačke z rdečimi očmi so gluhe. Vse tribarvne mačke so samice.

Krogla iz plutovine (zamaškovine) v premeru dveh metrov bi tehtala 1500 kg.

Kolibri, palček med pticami, je edini letalec, ki more letati tudi nazaj.

Najtežji plin je plin neke zvezde — spremljevalke v ozvezdju Siriusa. 2600krat je bolj gost kot najtežja kovina platina. Škatlica od vžigalic, napolnjena s tem plinom, bi tehtala 1000 kg.

Večno število = 526,315,789.473.684.210. To število lahko množimo s poljubnim številom, vedno bomo dobili v rezultatu vse iste številke kot zgoraj.

Mesec februar v letu 1866. je bil najbolj čuden mesec svetovne zgodovine. Imel ni polne lune. Toda meseca januar in marec istega leta sta imela polno luno vsak po dvakrat. Ta dogodek se bo ponovil šele čez 2,500.000 let.

Kako napravimo iz 8 osmic število 1000?

Zelo enostavno, le pogledjte: 888

88

8

8

8

1000

Rep kita je najstrašnejše in najtežje orožje, kar ga premore živalstvo.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Ko čitam »Zvonček«, vidim v Vašem cenj. koticu mnogo pisemc »Zvončkovih« naročnikov. Zato se tudi jaz oglašim in upam, da ne boste vrgli mojega pisma v koš. Sem učenka 8. razreda osnovne šole v Metliki. Uči me dobra gdč. Berta Uršičeva. V šoli imam najrajši zgodovino, ročno delo in geometrijo. V »Zvončku« mi pa najbolj ugajata kotic in uganke. Vaš lepi list dobivam od gdč. Ganglove. Imam še mlajšega brata Ferita, ki hodi v 3. razr. Zdaj sklenem svoje pismo, ker je že predolgo, in Vas najlepše pozdravljam. Vaša zvesta naročnica

Štefka Zalokarjeva iz Metlike.

Sprejmite, prosim, tudi pozdrave od brata Ferita!

Odgovor:

Ljuba Štefka!

Jako me je razveselilo Tvoje pismo iz naše Bele Krajine, kjer se godi letošnja »Zvončkova« povest »Zlato mesto«. Kajne, kako Te je ganil njen globoko lepi konec v tej številki!

Pozdravi, prosim, bratca in vse ljube metliške Zvončkarje!
Gospod Doropoljski.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem. Povedati Vam moram, da sem že 5 let naročnica Zvončka, ki mi jako ugaja. Rada pa čitam tudi druge knjige. Najrajši imam pravljice in povestice. V zadnjem Zvončku mi je jako ugajala zgodba »Osamljen domek«. Imam že 54 mladinskih knjig. Tudi sama sestavljam pravljice, sebi v veselje. Eno bi Vam rada poslala, pa se ne upam, ker se bojim, da bi se osmešila. Za danes Vas prav lepo pozdravljam.

Sonja Martelančeva,

uč. 5. b razr. osnovne šole na Jesenicah.

Odgovor:

Ljuba Sonja!

Kar brž napiši pravljico in mi jo pošlji, prosim, nič nikar ne oklevaj! Če mi bo

všeč, jo bom natisnil v našo rubriko »Iz mladih peres...«

Torej na svidenjel!

Gospod Doropoljski.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Doma sem iz Zagorja ob Savi. Na »Zvonček« sem naročena že drugo leto. Zelo mi ugaja. Danes Vam pišem prvič. Prosim Vas, da me sprejmete v svoj kotic. Sem učenka IV. b r. osnovne šole. Imam zelo dobro gospodično učiteljico. Najljubši predmet mi je učni jezik. Učim se rada.

Srčkan pozdravček Vam in vsem koticarjem.

Vida Korošičeva,

Zagorje o/S., Topliška šola.

Odgovor:

Draga Vida!

Dobro znanje in poznanje domačega jezika, sladke materine govornice, je neobhodno potrebna podlaga za učenje drugih, tujih jezikov, ki nam odpro vrata v široki svet in njegove duševne dobrine.

Toplo pozdravljena!

Gospod Doropoljski.

*

P. n. g. Doropoljski!

To pot se oglašam prvič v koticu lepega »Zvončka«. Naročen sem nanj že 2 leti. Doma sem v Dravogradu, v mestu, ki leži na levem bregu Drave. Tu je veliko železniško križišče. Nad trgom se šopirijo razvaline starega gradu, ki nas spominja na davne čase, ko je še kruta gospoda vladala nad ubogimi kmeti.

Z odličnim spoštovanjem.

Adolf Počivavšek, Dravograd.

Odgovor:

Dragi Adolf!

Iz dobe, ko je naše ljudstvo trdo tlačnilo tujim mogotcem in trepetalo pred našilnimi Turki, bo prihodnje leto »Zvonček« prinesel lepo povest. Boš videl, kako Ti bo všeč!

Iskreno Te pozdravljam.

Gospod Doropoljski.

..... Ostala pisma priobčimo prihodnjič!

K našemu članku »Nekaj o podganah« v 3. številki »Zvončka« nam je poslala ga. Ana Schmidt-Laknerjeva iz Celja nastopne zanimive vrste:

Malo komu razen rudarjem je znano, koliko nezgod in človeških žrtev so že preprečile podgane, ta zasovražena svojat. So to živalce, ki žive globoko pod zemljo v rudniških rovih, v hlevih, v katerih žive rovski konji.

Te podgane prve zaslutijo pretečo nevarnost, strupeni plin, ogenj ali vodo; takrat začno vse vprek z nepopisno brzino švigati od rudarja do rudarja in jih s tem

opozore na nevarnost. Ko ti opazijo to šviganje, začno takoj po rovih iskati, da najdejo nevarne razpokline in hitro zamašijo in zavarujejo opasne dele rova.

Rudarji so tem podganam jako hvalježni. Pitajo jih, da so debele kakor pujski, in tako jih imajo v časti, da je rudar, ki bi se toliko pregrešil, da bi namenoma usmrtil tako »knapovsko podgano«, takoj odpuščen iz službe.

Vse to mi je potrdil rudar, ki dela v takem rovu, kjer so te podgane tako rekoč za varnostno stražo.

Iz mladih peres . . .

(Prispevki „Zvončkarjev“.)

ZAHOD SOLNCA.

Solnce tone za goré,
zarja se skriva rdeča,
ko bo vetrič svojo pesem izpel,
bo vstala luna blesteča.

In zvezde bodo pogledat prišle,
kaj tu in tam se je zgodilo:
mnogim je sreča objela srce,
premnogo oči pa se je zasolžilo.

Stanislav Hrašovec, Petrovaradin.

MOJ ROJSTNI KRAJ.

Moj rojstni kraj je vas v Istri, z imenom Slivje. Sama na sebi je majhna, toda obkroža jo niz tudi majhnih vasic, ki spadajo pod občino Materijo.

Ko prideš v vas, si takoj misliš, da je revna, zakaj večinoma šo hiše krite s slamo. Vendar je tu prebivalstvo bogato na nečem, ki ga posebno odkljuje, to je na medsebojni ljubezni. Naj navedem primer: Neko leto je vladala suša. Nekaterim je polje obrodilo, drugim pa ne. Ko so pobrali ves pridelek, so si ga med seboj razdelili in veseli so bili, da imajo vsaj toliko jesti, da ne bo vladal glad.

Ko prideš v kuhinjo, vidiš vse zakazjeno. V Istri namreč kuhajo še na ognjiščih. To so na stebrih postavljene kamenite plošče, ki segajo od levega kota do polovice kuhinje. Sredi ognjišča stoji železen drog, postavljen na dveh stojalih, imenuje se trinog. Na ta trinog so obešeni lonci in položena drva. Razen tega trinoga je še en manjši, na tem pa kuhajo. S stropa nad ognjiščem visi dolga veriga, na katero je obešen kotel za kuhanje. Večinoma pa kuhajo v peči, ki je vzdana v desnem kotu.

V kuhinji so po navadi tri vrata. Prva vrata vodijo v izbo, tam se zbirajo domači in sosedje ob nedeljah in zimskih večerih. Druga vrata vodijo v spalnico, iz katere prideš po stopnicah v še dve drugi spalnici in na podstrešje. Tretja vrata te pa pripeljejo v nekako vežo, kjer se nahajajo vreče žita, oziroma pšenice, to je znak, da morajo dalje, če hočeš priti v srambo. V

shrambi visita na vrveh dve polici, na katerih so hlebi kruha, zato se imenujeta ohlebci. Ob stenah so kašče in omare za svinjino. Ko se vrneš iz shrambe, prideš do male sobice, v kateri leži služinčad, kadar je bolna. Nasproti teh vrat pa je spalnica za mladi zakonski par. K temu moram pripomniti, da je v kuhinji in v spalnicah, razen v spalnici starejšega sina, starinsko pohištvo.

Pred hišo se razprostira prostrano dvorišče, na katerem so zidana gospodarska poslopja. To dvorišče obdaja nad tri metre visok zid, na cesto pa prideš skozi visoka vrata. Pri vratih stoji lopa, v kateri so grede s cveticami, in sredi gred pa stoji vodnjak. Nasproti vrat stoji vrt, ki je večinoma poraščen s travo, le ob zidu rasto nageljni, roženkravt in rožmarin. Na levi strani vrta pa so sadna drevesa, katera kmet prav pridno čisti, tako da raste na njih samo lepo sadje.

Izven vasi stojijo s kamenjem ograjeni travniki in polja.

Moj rojstni kraj pa krasi — kakor Postojno — lepa podzemska jama, imenovana »Dimnice«. Dimnice so vsakemu skoro bolj všeč ko Postojnska jama, ker so naši kapniki beli, med tem ko so v Postojnski jami že orumeneli. Za slučaj, da bi zmanjkalo vode, je tudi v jami že preskrbljeno, ker teče v njej globoka voda z mnogimi vrtinci in tolmunom. Jama je razdeljena v več delov. Takoj ko vstopiš, stojiš na kegljišču, malo dalje je plesišče z vsemi pripomočki, in jedilnica. To loči zavesi podoben kapnik od Kalvarije, čudežne sobe in igralnice. Čudežna soba se zato imenuje, ker so našli v njej okamenelo jajce, klobuk, cokljo, palico, v papir zavite razne jestvine in nekak površnik. Razen teh oddelkov so še drugi, ki jim niti imena ne vem.

Svoj rojstni kraj ljubim toplo in iskreno, z vsem žarom svoje mlade duše. Dal Bog, da bi se kmalu smela vrniti vanj, da bi me kmalu pobožalo svobodno istrsko solnce.

Bogdana Kabajeva, Ljubljana.

STRIC MATIČ - SKOŠEM NOVIČ

Novi ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič je obiskal te dni Maribor, Celje, Ptuj, Ljutomer, Slovenjgradec in Slovensko krajino.

V kratkem dobimo nove bankovce po 10 in 100 Din in nove pošne znamke s podobo Nj. Vel. kralja in napisom »Kraljevina Jugoslavija«.

Vulkan Merapi na otoku Java je začel dne 19. decembra po dolgem času zopet delovati. Ogromne mase lave so tekle proti dolini in ogrožale okoliške vasi, ki so jih prebivalci morali zapustiti. Število mrtvih znaša dosedaj 1300. Vulkan je visok 2910 m in spada med najnemirnejše vulkane na Javi.

Dne 19. decembra je divjal po vsem Alžirju strahovit orkan, ki je povzročil ogromno škodo, ki jo cenijo na 30 milijonov frankov. Takšne katastrofe niso doživeli Alžirci že 30 let.

V severnem delu Španije je izbruhnila sredi decembra majhna revolucija, ki so jo pa vladne čete že v nekaj dneh popolnoma zatrle. Voditelje revolucije so zaprli in nekaj tudi obsodili na smrt.

Pretekli mesec so v Pragi slavili stoletnico rojstva enega najslavnejših čeških učenjakov, prof. Zengerja, ki je bil prvi, ki je opozarjal na zvezo med zemeljskimi katastrofami (izbruhi vulkanov, potresi, poplavamami itd.) in med stanjem solnca.

V Los Angelosu, filmskem mestu, je po 19letnem delovanju poginil znani lev Numa. Nastopal je v neštevilnih filmih s Haroldom Lloydom in drugimi komiki. Slovel je po svoji mirnosti, nikoli ni postal hud in ni poškodoval nobenega človeka.

Pred kratkim je imenovala francoska vlada Marcela Riouala, 16letnega mornarja na nekem francoskem ribiškem parniku, za »Chevalier du mérite maritime« (za morskega plemenitaša), ker je pri nesreči, ko je morje odplavilo krmarja, vzdržal 24 ur pri krmilu.

Najmanjši iznajditelj je Herbert Gröning iz Dortmundu v Nemčiji. Ima šele 15 let, pa je že izumil neko izboljšanje pri fotografičnem aparatu.

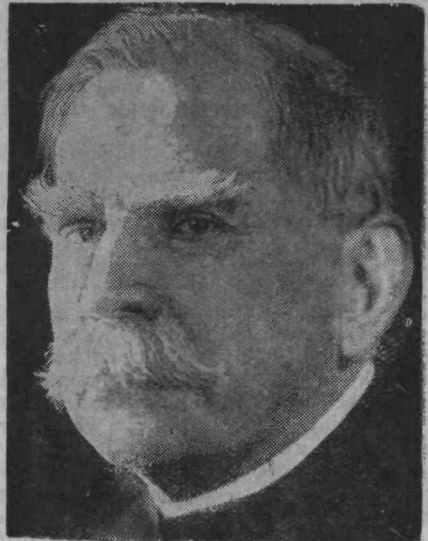
Dne 14. decembra je nastal v Argentini potres, ki je povzročil v zemlji razpoke, kamor so izginile cele hiše in mnogi ljudje (50 mrtvih, 200 ranjencev).

V Ameriki je vpeljal argentinski avtomobil klub lepo navado: na dan sv. Treh kraljev dajo njegovi člani svoje avtomobile na razpolago deci iz sirotišnic in jo popeljejo na sprehod. Pri tej priliki dobijo otroci mnogo sladčic in igrač, ki jih darujejo razne tvrdke in zasebniki.

V državnem premogovniku Kakanj, ki leži med Zelenico in Visokim v Bosni, so naleteli pri iskanju novih plasti premoga v globini 347 m na petrolej in so ga dosežaj že dvignili preko 3000 l. Strokovnjaki so mnenja, da se nahajajo v zemlji še velike množine te dragocene tekočine.

V noči 27. decembra je divjala nad vso Sardinijo strahovita nevihta z velikanskimi nalivi. Reke in potoki so naglo naraščali in preplavili obsežne pokrajine, posebno v pokrajini Nuoro. Škoda je velika in več oseb je našlo smrt v naraslih vodah.

3. jan. je umrl v Parizu maršal Joffre, sin sodarskega mojstra izpod Pirenejev, slavni francoski vojskovodja, ki je v sve-

tovni vojni zmagal v bitki pri reki Marni in s tem mnogo pripomogel tudi k našemu osvobojenju.